

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

**ШОСТА ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

23 квітня 2021 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 11 від 29 квітня 2021 року)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. О. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 23 квітня 2021 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2021. 68 с.

ISBN 978-966-992-541-1

УДК 321(477)(063)

4. Москалюк О. Друга державна мова в Україні: міфи та реальність. *TSN*. 2014. URL: <https://tsn.ua/blogi/themes/law/druga-derzhavna-mova-v-ukrayini-mifi-ta-realnist-353878.html> (дата звернення: 12.04.2021).

5. Оприлюднені результати дослідження про становище української мови в Україні в 2020 році. *Портал мовної політики*. URL: <https://language-policy.info/2020/11/oprylyudneni-rezultaty-doslidzhennya-pro-stanovysche-ukrajinskoji-movy-v-ukrajini-v-2020-rotsi/> (дата звернення: 12.04.2021).

6. Томенко О. «Єдина країна» чи «єдина страна»: мовне питання в умовах військової агресії Росії. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2016. № 34. С. 157–164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvnz_2016_34_16 (дата звернення: 12.04.2021).

7. Шамайда Т. Стан української мови. Щорічний моніторинг: Російська домінує в медіа та сфері послуг, українська – в освіті й кінопрокаті. *TEXTY.ORG.UA*. 2016. URL: https://texty.org.ua/articles/72173/Stan_ukrajinskoji_movy_Shorichnyj_monitoryng_Rosijska_dominuje-72173/ (дата звернення: 12.04.2021).

Щурко О. М.,

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних наук
Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного
м. Львів, Україна

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ОБРАЗУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Для України, яка історично розвивалась між європейською та євразійською цивілізаціями, перебувала у складі різних імперських систем, і як наслідок має регіональні відмінності культурно-мовного та ментального характеру в умовах глобалізації надзвичайно актуальним є питання подолання минулої «пострадянської» (бездержавної) ідентичності та формування нових ціннісних орієнтирів, що сприятимуть консолідації та

солідаризації суспільства. Трансформаційні процеси у світі обумовлюють створення ефективних іміджевих стратегій для міжнародних міждержавних комунікацій, просування бренду держави та її образу, як одної з основних складових репутації чи авторитету в умовах конкуренції.

Увага до конструювання образів в умовах глобалізації є наслідком посилення взаємозалежності та прозорості суспільств, виявом пристосування суб'єктів до якісних змін, формування нових комунікаційних відносин, що відбулися під впливом інформаційних технологій. У добу глобалізації та інформатизації знання про державу виступають важливим пріоритетом, ресурсом та інструментом формування як зовнішньої, так і внутрішньої політики, дозволяють регулювати соціальні процеси у суспільно-політичному просторі та створюють сприятливе середовище для подолання чи запобігання соціальних напружень чи конфліктів. Образ держави, як явище, що існує передовсім у свідомості та інтерпретується як перцепція взаємопов'язаних характеристик об'єкта, що визначається динамікою та особливостями взаємодії елементів, серед яких базовими є ідентифікаційний, рольовий, статусний, трансформується і розвивається відповідно до особливостей політичних орієнтацій та політичної культури суспільства і займає проміжну нішу між відображенням реальної діяльності інституту держави й бажаним, нормативним уявленням про його суспільну місію.

Сучасні суспільства відчувають гостру кризу самоідентичності, яку демократичні держави намагаються систематизувати та врегулювати за допомогою налагодження механізмів, що ґрунтуються на використанні елементів «soft power» та «attractive power»[3], для творення політичного міфу як «форми синтезу міфологічної і політичної свідомості, емоційно-зabarвленої чуттєвої уяви про політичну дійсність, яка значною мірою заміщає і витісняє реальну уяву про неї»[1, с. 57–58], – щоб зберігати у колективній пам'яті народу соціальний досвід поколінь та імперативи духовно-морального виміру політичних процесів.

Зростання впливу громадської думки, загальноприйнятих стандартів прав людини, демократії та законності, визначених на основі консенсусу між державами і громадянами зумовлює

потребу обґрунтування через символічні образи та медіаформування політичних рішень, діяльності інституцій з реалізації внутрішньополітичних стратегій, інновацій та реформ, особливо тих, які впроваджуються вперше, є складними чи суперечливими, для налагодження процесу ефективної комунікації між урядом та суспільством, легітимізації у свідомості громадян складних та суперечливих процесів державотворення. Адже, держава, попри усі раціональні чинники її легітимації була і залишається за своєю сутністю уявленим символічним порядком, символічною інституцією, що міститься передовсім у «підсвідомості», пояснюється наявними архетипами чи стереотипами, які обумовлюють її сприйняття, образом, що здатен змінюватись на основі не лише реальності, а й ірраціональних чинників. Образ держави у суспільній свідомості може спрощуватись, розкриватись через дискурс, коди, символи, «ідеалізуватись» через гіперболізацію позитивних (або негативних) рис чи якостей відповідно до очікувань аудиторії, або нав'язування невластивих йому характеристик, адаптуватись до особливостей розвитку соціально-політичної ситуації, модернізуватись чи коригуватись відповідно до реалій чи потреб соціуму у кожен конкретний період його життєдіяльності. Зазвичай, держава та суспільство репрезентують себе як цілісне утворення, що має власне «Я», тобто власне самовизначення, ідентичність, і відповідно «Я-образ», незважаючи на те, що будь-яка держава складається з різних соціальних, етнічних, конфесійних та політичних груп, інтереси та цілі яких можуть бути не лише різними, а й протилежними. Наявність та усвідомлення спільної історичної долі, системи цінностей, національних інтересів та належності до цієї спільноти консолідує групи в цілісний організм. Транспарентність сучасних суспільств у добу глобалізації дещо нівелює цю цілісність, тому виникає проблема інтеграції на основі кристалізації спільних цінностей, архетипів, культурної спадщини, моральних орієнтирів та принципів, що властиві населенню конкретної країни і здатні нівелювати дезінтегруючі впливи»[2].

Емоційне сприйняття держави та національної спільноти громадянами, її цінностей, історії, символів є важливим чинником схвалення (чи навпаки неприйняття) її політики як внутрішньої так і зовнішньої, а отже формування підтримки, легітимності

та лояльності (або їх відсутності) до політико-владних інститутів. В такому сенсі образ держави є вагомим чинником формування індивідуальних і колективних ідентичностей, без яких неможлива консолідація суспільства особливо у складні, переломні моменти його буття. Образ держави та суспільства, його усвідомлення та сприйняття більшістю громадян дає змогу формувати образ майбутнього суспільства, суспільний ідеал, який також консолідує спільноту.

Література:

1. Зубрицька Л. Й. Сутність, особливості та функції політичного міфу. Політологічний вісник: зб. наук. праць. Київ: Знання України, 2002. № 11. С. 56–65.
2. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування: монографія. Київ: НІСД, 2011. 336 с.
3. Nye S. Joseph Soft Power. The Means to Success in World Politics. New York: Public Affairs, 2004. 192 p.